

Μαρί - ένας χρόνος μετά Φασισμός από το παρελθόν Εικόνες από το μέλλον

Οι διαδηλώσεις μετά την έκρηξη στο Μαρί ήταν ίσως το μεγαλύτερο πολιτικό γεγονός στο νησί μετά από πολλά χρόνια. Δεν έχουμε ψευδαισθήσεις ότι ήταν μια «άκακη» έκφραση αγανάκτησης – έχουμε μάτια και βλέπουμε, αυτιά και ακούμε, και δε θέλει και πολλά να καταλάβεις πως αυτές οι συγκεντρώσεις στο προεδρικό ήταν εικόνα από τα πιο σάπια κομμάτια του παραδοσιακού εθνικού κορμού. Του εθνικού κορμού που μπροστά στη κρίση των ημερών μας βγήκε από το χρονοντούλαπο της ιστορίας και δήλωσε τη παρουσία του - και ακόμα χειρότερα έδειξε αδιαμφισβήτητα ότι έχει έρεισμα, και ότι πατώντας πάνω στην άγνοια και τον μικροαστισμό, θα επελάσει εναντίον μας, αν είμαστε όσο μόνοι, ανοργάνωτοι και φοβισμένοι είμαστε σήμερα.

1) Δεν ήταν όλοι φασίστες!

(Σημείωση: για την ανάγνωση όσων γράφουμε εδώ, ότι δηλαδή στις διαδηλώσεις για το Μαρί είδαμε μια εικόνα από τον κυπριακό φασισμό του μέλλοντος, θα ήταν χρήσιμη μια επεξήγηση του τι θεωρούμε φασισμό. Ο φασισμός δεν είναι απλά εκείνοι οι ξυρισμένοι τύποι που λιώνουν στα γυμναστήρια και φοράνε μαύρες “pit bull” φανέλες – είναι κάτι πολύ πιο περίπλοκο, και βαθιά ριζωμένο στη κυπριακή ιστορία. Ως φασισμό θα ορίσουμε την επίθεση του κεφαλαίου απέναντι στους εργατές – για τον ένα ή τον άλλο λόγο, συνήθως σε σχέση με εθνικά ή πολεμικά συμφέροντα – και την υποτίμηση των τελευταίων, τη χάραξη κάθετων διαχωρισμών στο εσωτερικό της εργατικής τάξης και τη στρατιωτική διαχείριση είτε κάποιων κομματιών της, είτε της εργατικής τάξης ολόκληρης, καθώς και της εξόντωσης – όχι κατ’ ανάγκη σωματικής – εκείνων που «περισσεύουν»)

Τη Δευτέρα 11/7/2011 τα ξημερώματα έγινε έκρηξη στο Μαρί με 13 νεκρούς και ξεκίνησαν κάποιες διακοπές ρεύματος, λόγω της βλάβης στον ηλεκτροπαραγωγικό σταθμό. Την ίδια μέρα ενεργοποιούνται τα αντανάκλαστικά των ακροδεξιών, από τη μία με μια πορεία που στερούνταν μαζικότητας – είχε καλεστεί από το ΕΛΑΜ – και από την άλλη με ένα κάλεσμα για συγκέντρωση την επομένη, Τρίτη 12 Ιούλη στη πλ. Ελευθερίας και πορεία από κει προς το προεδρικό. Το κάλεσμα αυτό κυκλοφόρησε ανώνυμα, μέσω διαδικτύου (κυρίως facebook) και μηνυμάτων sms. Είναι αλήθεια ότι υπήρχε μια γενικότερη θολούρα γύρω από το ποιος το οργάνωνε – στη πρώτη συγκέντρωση κατέβηκε ένα μεγάλο ετερόκλητο πλήθος, γιαγιάδες και παππούδες,

γονείς με παιδιά, παρέες εφήβων.

Σ’ αυτό το κάλεσμα ανταποκριθήκαμε και εμείς, μοιράζοντας αντίτυπα του κειμένου «εδώ στρατός, εδώ νεκροταφείο», που είχαμε συγγράψει νωρίτερα την ίδια μέρα, εξετάζοντας το γεγονός ότι οι αντιλήψεις που βάζουν το χρήμα πάνω από τους ανθρώπους, που υποβιβάζουν τη ζωή και την αξιοπρέπειά μας καθημερινά σε κάθε έκφανση της κυριαρχίας (λογικές βαθιά συνυφασμένες με το милитарισμό και τη στρατιωτική μηχανή) ήταν οι κυρίαρχες στη διαχείριση των εκρηκτικών. Και μη ξεχνάμε ότι οι βόμβες είναι φτιαγμένες να σκοτώνουν, αν και μάλλον όχι με αυτό το τρόπο...

Εν πάση περιπτώσει, στη συγκέντρωση υπήρχε κάθε καρδιάς καρύδι. Γνωρίζαμε για την ύπαρξη εθνικιστών κάπου στο πλήθος, και αποχωρήσαμε την ώρα που ακούστηκε ο εθνικός ύμνος. Ακολούθησαν τα γνωστά: η πορεία φτάνει στο προεδρικό και γίνονται επεισόδια, τα οποία φήμες λένε πως ξεκίνησε μια ομάδα νέων με κράνη, ρόπαλα και κουκούλες, ένα μείγμα από «σκληροπυρηνικούς» οπαδούς ποδοσφαιρικών ομάδων με ακροδεξιές τάσεις και μέλη εθνικιστικών συμμοριών. Ε λοιπόν, τη πρώτη μέρα στη διαδήλωση δε συμμετείχαν μόνο συνειδητοποιημένοι «αγανακτισμένοι» (όπως επέλεξαν να ονομαστούν) αλλά μια μάζα χωρίς κάποια ταυτότητα. Τις επόμενες μέρες αυτό άλλαξε, και αυτό φάνηκε στο ότι το διαμαρτυρόμενο πλήθος μειώθηκε σημαντικά. Όμως παρέμεινε ανησυχπητικά μεγάλο: και αυτή τη φορά με συγκεκριμένη ταυτότητα και στόχους. Και αυτό που ουσιαστικά κατάφερε, είναι πίσω από τη ταυτότητα του “ακομμάτιστου/ανεξάρτητου πολίτη” να παρασύρει κι άλλους στο χορό...

2) Οι αγανακτισμένοι

Εκείνοι που δε ξενίστηκαν από τις ακροδεξιές κορώνες των διαμαρτυριών έξω από το προεδρικό και κατέβαιναν συστηματικά στις συγκεντρώσεις που πραγματοποιούνταν επέλεξαν να ονομαστούν «αγανακτισμένοι». Και για να αιτιολογήσουμε το γεγονός ότι πλέον μιλάμε ξεκάθαρα για εθνικιστές/πατριώτες μικροαστούς, είναι χαρακτηριστικό ότι οι διαμαρτυρόμενοι δεν περιορίστηκαν στο θέμα του Μαρί, αλλά καταπιάστηκαν με ένα σωρό θεμάτων που φαινομενικά με τα γεγονότα ήταν παντελώς άσχετα (όπως οι χειρισμοί του ΑΚΕΛ στο κυπριακό). Ισχυριζόμαστε ότι η έκρηξη στο Μαρί απλώς έφερε στο φως αυτό που ερχόταν έτσι κι αλλιώς, ήταν απλώς μια επιτάχυνση των κοινωνικών διεργασιών.

Το κυπριακό φασισταριό – οι πολιτικοί απόγονοι του Γρίβα, (αλλά και κάποιοι του Μακαρείου) των Χιτών, και της ΕΟΚΑ (Β) - επανήλθε! (Με νέο περιτύλιγμα). Όχι ότι κρυβόταν προηγουμένως δηλαδή, αλλά βρήκε την ευκαιρία να έρθει στο προσκήνιο με τους δικούς του όρους πλέον. Δήλωναν «ακομμάτιστοι» και ασκούσαν σφοδρή κριτική στα «αρνιά» του ΑΚΕΛ, του Χριστόφια κτλ. Αυτός ο υπερκομματικός χαρακτήρας που υιοθέτησαν σηματοδοτεί πως μπαίνουμε σε μια νέα εποχή για τις εκφράσεις της παραδοσιακής, κυπριακής ακροδεξιάς. Τις ημέρες εκείνες, η πατρίδα περνούσε δύσκολα: έτσι, οι αγανακτισμένοι, ανεξαρτήτως κομματικής ταυτότητας και μαζί με εκείνα τα κομμάτια των ντόπιων εθνικιστών που δεν κινούνται σε κομματικά πλαίσια, συντάχθηκαν εναντίον του Χριστόφια, που κατηγορήθηκε ως υπαίτιος. Δεν έχει τόση σημασία όμως ποιος ήταν ο εχθρός που επέλεξαν, όσο το γεγονός ότι ο εθνικός κορμός, μέσα σε ζήτημα ωρών, κατάφερε να συσπειρωθεί και να εκφραστεί, με τρόπο που απέδειξε ότι οι θέσεις και οι ανησυχίες του είναι δυνητικά σκέψεις που εξαπλώνονται ραγδαία. Στη συγκεκριμένη περίπτωση ότι «ο Χριστόφιας βλάπτει τη πατρίδα και πως πρέπει να τιμωρηθεί.»

Ενδεικτικά, οι ακελικοί ήταν απίστευτα μουδιασμένοι μπροστά στα γεγονότα, – η στάση τους ήταν σαν παραδοχή ότι αυτοί οι αγανακτισμένοι «είχαν δίκαιο ως ένα βαθμό» και το να τους αμφισβητήσεις ήταν σχεδόν αδύνατο. Όμως ρόλο στο συγκεκριμένο έχουν και τα ΜΜΕ που δεν άφησαν τίποτε άλλο πέρα από τις απόψεις των «αγανακτισμένων» να ακουστούν. Μπορούμε να πούμε μάλιστα πως τα ΜΜΕ άρπαξαν την ευκαιρία για εκτόξευση εθνικιστικής προπαγάνδας, αγιοποιώντας το όλο σώμα των αγανακτισμένων.

Αγανακτισμένοι? Κάτι μου θυμίζει...

Οι «αγανακτισμένοι» επέλεξαν να ονομαστούν με αυτό το τρόπο διότι τη συγκεκριμένη χρονική περίοδο, αυτό το όνομα ήταν φορτισμένο με τη σημασία που του έδωσαν τα κινήματα πλατειών. Όμως ενώ οι αγανακτισμένοι της Ευρώπης έθεταν π.χ. αιτήματα γύρω από το πολιτικο-οικονομικό σύστημα (τα οποία είχαν και τα καλά και τα κακά τους), στη Κύπρο αυτό που ονομάστηκε «αγανακτισμένοι» ήταν μια έκφραση του συσπειρωμένου εθνικού κορμού, και ήταν θέμα αντιπολίτευσης, πολιτικών παιχνιδιών. Γιατί όμως η σκόπιμη ονομασία και ταύτιση? Ίσως η ανάγκη τους να πειστούν πως είναι πιο ευρωπαϊοί, ίσως η ανάγκη να προσδώσουν ένα κάποιο (προφανώς ανύπαρκτο) ριζοσπαστισμό. Δε μπορούμε να ξέρουμε ακριβώς, αλλά ξέρουμε με βεβαιότητα πως οι κύπριοι αγανακτισμένοι δεν ήταν κίνημα, δεν ήταν συλλογική διαδικασία αλλά ήταν έκφραση του ίδιου συστήματος, των ίδιων αντιλήψεων, για τα οποία οι άλλοι αγανακτισμένοι εξέφραζαν τόσο σκεπτικισμό.

Η αποθέωση του μικροαστισμού

Τελικά, ερχόμαστε να πούμε ότι οι αγανακτισμένοι ήταν η αποθέωση του μικροαστισμού. Εκείνου του κοινωνικού κομματιού που πανηγυρίζει για τον ερχομό της τρόικας, που ενώ δουλεύει στον ιδιωτικό τομέα, ζητά να κοπούν τα δικαιώματα των δημοσίων υπαλλήλων, που βλέπει τις ταξικές ήττες να διαδέχονται η μία την άλλη και ακόμη έχει ψευδαισθήσεις πως θα σώσει το κώλο του. Αυτό το κοινωνικό υποκείμενο, τόσο βυθισμένο στον ατομισμό, που είναι διατεθειμένο να πατήσει πάνω σε σωρούς πτωμάτων αρκεί να σωθεί ο εαυτούλης του: και που είναι πρόθυμο να το κάνει, αρκεί να συντηρήσει βραχυπρόθεσμα την οικονομική και κοινωνική του θέση.

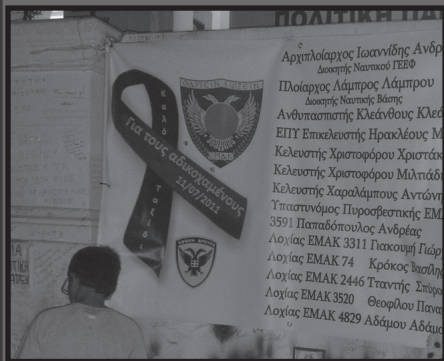
3) Όχι, δεν είμαστε ακελικόι!

Και έχει σημασία να το πούμε. Γιατί εκείνες τις μέρες, όποιος διαφωνούσε με ότι έκαναν ή έλεγαν οι αγανακτισμένοι ταπελωνόταν ως ακελικός και να πάει στο διάολο. Τα ΜΜΕ και ο λόγος των αγανακτισμένων δημιούργησαν μια πόλωση στο εσωτερικό της κυπριακής κοινωνίας: από τη μια μεριά το ΑΚΕΛ και από την άλλη το φάντασμα της ντόπιας ακροδεξιάς. Η πλειοψηφία της κοινωνίας επέλεξε να σταθεί διακριτικά με τους δεύτερους. Όμως το να έχεις σοβαρές ενστάσεις σ' αυτά που γίνονταν μπροστά στο προεδρικό δε μπορεί να σημαίνει πως είσαι αυτόματα στο άλλο στρατόπεδο, οι λογικές «ο εχθρός του εχθρού μου είναι φίλος μου» είναι επιφανειακές και πολιτικά ανώριμες. Θεωρούμε πως αυτή η τεχνητή πόλωση ήταν αναμενόμενη. Η επαναφορά του παλιού, καλού, ντόπιου εθνικισμού στο προσκήνιο μπορεί να ειπωθεί μέσα από το πρίσμα της γενικότερης υποτίμησης που μας περιμένει: το κεφάλαιο επιτίθεται και χρειάζεται τα ιδεολογικά όπλα που θα καταστήσουν τις κινήσεις του αποδεκτές – και με το παραπάνω. Ε λοιπόν η συστράτευση για τα εθνικά συμφέροντα αυτό ακριβώς εξυπηρετεί, γιατί όταν η πατρίδα θα χρειαστεί «θυσίες» και περικοπές, ε τότε οι υπήκοοι θα τα δώσουν γεμάτοι εθνική υπερηφάνια.

Και στον αντίποδα? Το ΑΚΕΛ! Η ένδοξη κυπριακή αριστερά! Η ταξική συνείδηση μας είναι έτοιμη να αγανακτήσει κι αυτή. Γιατί? Διότι και το ΑΚΕΛ υπηρετεί το κεφάλαιο! Και δεν το λέμε αυτό ως συνθηματολογία, αλλά ως εμπειριστατωμένο γεγονός – μίλησαν οι περικοπές και το περίχαρο καλωσόρισμα των ευρωπαϊκών αφεντικών στη Κύπρο για την προεδρία του νησιού στην Ε.Ε. ανάμεσα σε πολλά άλλα, πρόσφατα και ιστορικά. Το να ταπελλώνεται ως ακελικός όποιος διαφωνεί με τους αγανακτισμένους δεν είναι τυχαίο λοιπόν. Δύο κυρίαρχες ταυτότητες αναδύονται, και συμπτωματικά συμβαδίζουν και οι δύο με τα συμφέροντα του κεφαλαίου: από τη μια ο περήφανος, μικροαστός πατριώτης που βλέπει τους ακελικούς με μισό μάτι, και από την άλλη ο περήφανος ακελικός που υμνεί το κόμμα εις τον αιώνα των αιώνων – μια μάχη που θα εγκλωβίσει πολλούς στο εσωτερικό της και θα συνυπάρξει αρμονικά με την επίθεση των αφεντικών εναντίον μας.

4) Είναι και λίγο mainstream

Ο εθνικισμός βρίσκει το δρόμο του στις συνειδήσεις των κυπρίων εύκολα. Για να είμαστε ειλικρινείς θα λέγαμε πως είναι και λίγο mainstream – αν όχι οι εκδοχές του που μιλάνε για εθνοφυλετική ανωτερότητα, τότε σίγουρα εκείνες που κάνουν αναφορές στο Γρίβα και την ΕΟΚΑ (Β) και τον αγώνα για ένωση με την Ελλάδα. Η αλήθεια είναι πως κυρίως η νεολαία, όταν βλέπει τις mainstream εκφάνσεις της πολιτικής να συγκλίνουν σε κάτι, τότε λένε «αυτό είναι εντάξει, να το κάνουμε» - όπως έγινε με τα συλλαλητήρια για το Μαρί. Δηλαδή παρότι έχουν μια αδιαφορία για το «εθνικό» ζήτημα επί της ουσίας, μπορούν να πάρουν μέρος, τελικά, σε μια εθνικιστική έξαρση, που για αυτούς βέβαια δεν είναι εθνικιστική έξαρση, είναι κάτι σαν καθήκον. Μια νεολαία που συνειδητά την κρατάνε σε μια κατάσταση παιδικότητας, είναι εύκολο να οδηγηθεί εδώ ή εκεί, χωρίς να πολυκαταλαβαίνει τι κάνει, και χωρίς ίσως να την πολυνοιάζει να καταλάβει.

Πάνω: μνημείο στους νεκρούς με τα σύμβολα της εθνικής φρουράς και τους υψηλόβαθμους στη κορυφή της λίστας. Οι δύο φωτογραφίες στη μέση: το πλήθος με τις ελληνικές σημαίες. Κάτω: οι πιο “ακραίες” πτέρυγες του “κινήματος”

5) Ποια εργατική τάξη?

Βλέπουμε λοιπόν γύρω μας τη θωράκιση της ταυτότητας εκείνου του κοινωνικού υποκειμένου που αναδύθηκε μετά την εισβολή, που πάτησε πάνω στα πτώματα μεταναστών εργατών και εργατριών για να ανελιχθεί, που απόλαυσε την καταναλωτική ευημερία και που πάνω από όλα θέλει να σώσει τον κώλο του πάση θυσία. Μιλάμε φυσικά για τους μικροαστούς, των οποίων η διπλή ταυτότητα έχει εξεταστεί πιο πάνω. Όμως η προέλευση των μικροαστών είναι σαφέστατα από την εγχώρια εργατική τάξη, που έχει απαρνηθεί τον εαυτό της και την ίδια της την ύπαρξη, που έχει ξεχάσει κάθε ταξική αναφορά για να απολαύσει τους καρπούς του καπιταλιστικού παραδείσου. Οι κύπριοι περιχαράκωνονται στις ταυτότητες που έχει δομήσει η κυριαρχία για αυτούς και φαίνονται ανήμποροι να δουν τη πραγματικότητα. Αυτή που λέει ότι αν θέλουμε να αντισταθούμε στην υποτίμηση που μας κοιτάζει κατάματα χρειάζεται συνείδηση. Ταξική συνείδηση. Και οι μικροαστικοποιημένοι εργάτες (όπως καλή ώρα οι ιδιωτικοί υπάλληλοι που αντί να ανησυχούν για την επίθεση ενάντια στους ίδιους παρακαλούν τα αφεντικά να πράξουν χειρότερα ενάντια στους δημόσιους υπάλληλους... μια ώρα αρχύτερα) να ανακαλύψουν ξανά την εργατική τους ταυτότητα.

Ουσιαστικά αυτό που χρειάζεται είναι να αρνηθούμε τον ετεροκαθορισμό που μας επιβάλλουν τα αφεντικά και να εφεύρουμε τις δικές μας ταυτότητες: εμείς, η νεολαία χωρίς μέλλον, οι μελλοντικοί εργαζόμενοι και άνεργοι, εκείνοι που βλέπουν το καρότο να μικραίνει και το μαστίγιο να γιγαντώνεται. Δε τρέφουμε αυταπάτες για τη μαυρίλα των καιρών μας. Αλλά δεν είμαστε και διαθετιμένοι να πουλήσουμε τις ζωές μας χωρίς μάχη. Σήμερα, που ο σαπισμένος εθνικός κορμός επανέρχεται ανανεωμένος, το στοίχημα είναι να δηλώσουν παρόν και οι πραγματικοί του εχθροί. Όλοι και όλες εμείς που αντιλαμβανόμαστε τη θέση μας ως κομμάτι των από κάτω αυτού του κόσμου και που δε γουστάρουμε καθόλου, μα καθόλου το παιχνίδι που στήνεται στις πλάτες μας. Αυτό το κείμενο δε θέλει να κλαφτεί, να καταγγείλει και να παρακαλέσει για σωτηρία, ούτε να δώσει μεγαλεπίβολες υποσχέσεις γι' αυτήν. Είναι ένα κάλεσμα, σε όσους και όσες νιώθουν ανατριχίλα μπροστά στην εμφάνιση της συσπειρωμένης ακροδεξιάς και ανησυχία μπροστά στην επερχόμενη επέλαση του κεφαλαίου – μπροστά στην υποτίμησή μας, να μην είμαστε ούτε φοβισμένοι ούτε μόνοι: να σταθούμε στα πόδια μας, να μοιραστούμε εμπειρίες και σκέψεις, και να δράσουμε. Συλλογικά, αλληλέγγυα και αδιαμεσολάβητα.

Το κείμενο αυτό συζητήθηκε και γράφτηκε τον Ιούλιο του 2012, ένα χρόνο μετά την έκρηξη στο Μαρί και την εμφάνιση των αγανακτισμένων. Για την άποψη μας συγκεκριμένα πάνω στα γεγονότα που εκτυλίχθηκαν στη ναυτική βάση δεξ το κείμενο “εδώ στρατός, εδώ νεκροταφείο” (7/11). Αυτό και πολλά άλλα υπάρχουν καταχωρημένα στη σελίδα: skapoula.espivblogs.net

“Βρώμικα πολιτικά παιχνίδια

Για ξένα συμφέροντα

Πολιτικές και θεσμικές ευθύνες

Πάνω από τα φέρετρα”

(Εν Ψυχρώ, Μαρί)

μαθητική ομάδα σκαπούλα

skapoula.espivblogs.net

skapoula@espiv.net

7/12